

**BORSA
SARSINTILARI
NEDENLERİ
VE
İSLÂMÎ
ÇÖZÜM**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

BATIDA BORSA SARSINTISI, NEDENLERİ VE ŞER'İ HÜKÜM

İşte bu türden yatırımlar; Amerika'nın, Sovyetler Birliğinin yıkılışının ardından devletlerarası ilişkilerde ve dünya ekonomisi üzerinde egemenliği tek başına ele geçirmesinden bu yana "az gelişmiş ülkeler"e zorla kabul ettirdiği "dolaylı yatırımlar" 1997 yılının Ekim ayının son haftasında büyük borsalardaki hisse senetlerinin değerinde önemli ölçülerde düşüşler yaşandı. Bu düşüşler Hon Kong borsasında başladı ardından Japonya'ya oradan da Avrupa ve Amerika borsalarına sıçradı. Günün doğması ile birlikte hisse senetlerindeki değer düşüşleri peşi sıra birbirini takip edip durdu. Değeri düşen hisse senedi sahipleri 1987 yılının ekim ayında New York borsasında endeksin bir günde %22 oranında düşmesi gibi bir düşüşün yaşanmasından korktular. Hatta bundan daha kötüsü 1929 ekonomik krizinin yeniden yaşanmasından endişe etmeye başladılar. 1929 ekonomik krizinde Amerika'daki hisse senetlerinin değerinin düşmesi önemli ölçüde ekonomik iflaslara yol açmış, hatta ekonomi kitaplarına "Büyük Buhran" olarak geçmiş ve on yıl devam etmiştir. Bu süreç içerisinde açlık, fakirlik, yoksulluk yaşanmıştır. Franklin Roosevelt'in Amerika'nın ikinci dünya savaşına girme kararını almasına ve savaşa yönelik büyük boyutlu silah ve muhimat üretimine başlanmasına kadar ekonomide canlanma olmamış ve borsa yükselmemiştir.

Avrupa'da ve Amerika'da yaşanan bu krizin geçmişi vardır. Güneydoğu Asya'da yaz boyunca döviz fiyatlarında ve bazı şirketlere ait hisse senetlerinin değerlerinde düşüşler yaşanmış bu olay beraberinde bazı şirketlerin ve bankaların iflasına yol açmıştır. Bu olay ilk önce Tayland'da başladı, ardından Filipin'e, Malezya'ya ve Endonezya'ya sıçradı. Sonra da kriz, bulaşıcı bir hastalık gibi Güney Kore'ye ve Asya'nın kuzeyinde Tayvan'a, oradan da Ekim ayının son haftasında Asya'da Batının üssü sayılan Hon Kong borsasına kadar uzanmıştır. Batı borsaları uyandıkları zaman tehlikeli bir hastalıkla karşı karşıya olduklarını görmüşler ve ardından Avrupa ve New York borsalarında olan olmuştur.

Her iki krizin nedenini kapitalist sistemin özelliklerinde aramak lazımdır. Çünkü her iki kriz de sağlıklı bir değerlendirme yapmak için tek ölçü değildir. Güney Doğu Asya borsası zayıf bir borsadır. Borsaya girip çıkanlar azdır. Katılımcılar tuzaklara karşı tecrübeli değildirler. Bu borsadan faydalananlar Tayland ve Endonezya'da olduğu gibi bozguncu yöneticilerdir. Bu borsaların reklamını yapan ve su yüzüne çıkaranlar da bu yöneticilerdir. Bunlar, Batılı yatırımcıların buralarda dolaşmalarına ve çok hızlı bir şekilde zengin olmalarına izin vermektedirler. Amerika, yeni dünya düzeninin ekonomik yapısının gereği olarak bunları ve diğer ülkelerdeki benzeri birçok yöneticileri, batılı sermaye sahiplerinin "yatırıma teşvik" edilmesi bahanesiyle ülkelerinde batı tarzı borsalar açmalarına, batılı sermaye sahiplerinin buralarda dolaşmalarına ve sermayelerini bu ülkelere sokmalarına, diledikleri zaman da kolaylıkla çıkarmalarına izin vermeleri için teşvik etmiştir.

Ancak tüm bunlar her ne kadar "dolaylı yatırımlar" olarak isimlendirilse de ülke ekonomisinde gelişme sağlamaz. Zira gerçek yatırım, ikinci dünya savaşının hemen akabinde Amerikalıların Avrupa'da ve Avrupa dışındaki birçok fabrikayı ve şirketi ele geçirerek doğrudan doğruya yönetmeleri ve ana şirketlerine bağlayarak fiili üretime geçmeleri gibi olur. Ancak dolaylı yatırımlar, yerel şirketlere veya devlete ait birtakım hisse senetlerinin satın alınması şeklinde olur. Bu hisselerin bir kısmı ilgili

ülkeye ait borsada satışa sunulur ve yatırımcılar bunları borsadan satın alırlar. Bunların alınmasındaki maksat, şirkete veya yönetimine sahip olmak veya yıllık kâr payından faydalanmak değildir. Asıl maksat, satın aldığı hisse senetlerinin değerlerinin hızlı bir şekilde yükselmesi ile büyük ölçülerde para kazanmaktır. Bu amaçla yatırım yapan kimseler açısından bu piyasalarda hisse senetlerinin değerini etkilemek daha kolaydır. Bu piyasalar, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler diye isimlendirdikleri ülkelere ait piyasalardır. Buralardaki hisse senetleri küçüktür. Hisse senetlerinin değerleri ile oynamak daha kolaydır. Az gelişmiş ülke halkından olan kimseler bu piyasalarda pek fazla dolaşmazlar. Bu ülke insanların paraya muhtaç oluşları, bunun yanında batılı yatırımcıların ise borsaya katılma cesaretine ve kurnazlığına sahip olmaları nedeniyle buralarda daha çok yabancı yatırımcılar dolaşmaktadır.

Yatırım fonlarında milyonlarca hatta milyarlarca dolar bulunan zenginlerden ve bankalardan kredi kullanan kimselerden oluşan Batılı yatırımcılar buralara gelerek ilgili ülkeye ait hisse senetlerini satın alırlar. Daha sonra bunlar normal seyrinde hisse senetlerinin değerinin yükselmesini beklemezler. Satın aldıkları hisselerin itibar görmesi için birtakım üsluplar kullanırlar. Bu çerçevede belli hisselerin satın alınması için büyük miktarda sermayenin görevlendirildiği veya hisse senetlerini satın aldıkları şirketin geleceğinin parlak olduğu türünden bilgileri basına sızdırırlar. Ya da bunların dışında Malezya'nın, Tayland'ın Endonezya'nın aklına bile gelmeyen üslupları kullanırlar. Böylece bu ülkeler, yoğun bir şekilde propagandası yapılan şirketin hisse senetlerini almaya başlarlar. Sonunda hisse senetlerinin değeri aniden veya aşama aşama yükselmeye başlar. Çoğu kere yatırım yapanlar çok uzun süre beklemezler. Fiyatlar, çekmeleri gereken seviyeye yükselir yükselmez ellerindeki hisse senetlerini yerel borsada ülke halkına satmaya başlarlar. Böylece çok hızlı bir şekilde ana paralarını ve kârlarını toplarlar. Ardından da aynı ülkede ve başka ülkede diğer şirketlerin hisselerini araştırmaya koyulurlar. Ancak tüm bunları ülke halkı farkına varmadan yaparlar. Bazen batılı birkaç yatırımcı (borsa aracı kurum sahipleri), borsada tek yapı gibi hareket ederler. Çünkü maksatları ve hareketleri birbirine benzemektedir. Bu nedenle bazen bu kurumların bir anda çekilmeleri ile birlikte borsada genel bir çöküş yaşanır. İlgili ülke parasının değeri düşer. Borsada spekülasyon yapmak için borç para veren yerel bankalar iflasın eşiğine gelirler.

İşte bu türden yatırımlar; Amerika'nın, Sovyetler Birliğinin yıkılışının ardından devletlerarası ilişkilerde ve dünya ekonomisi üzerinde egemenliği tek başına ele geçirmesinden bu yana "az gelişmiş ülkeler"e zorla kabul ettirdiği "dolaylı yatırımlar"dır. Bu türden yatırımlar doğrudan yatırımlardan daha tehlikeli ve sonuçları çok daha kötüdür. Çünkü bu, az gelişmiş ülke sermayesinin ve ekonomisinin peşkeş çekilmesi demektir. İster; Meksika, Brezilya ve Arjantin gibi Latin Amerika ülkeleri olsun, isterse Türkiye, Mısır ve Ürdün gibi Orta Doğu ülkeleri olsun bu ülkelerde peşpeşe yaşanan ekonomik ve mali sarsıntının, halkın fakirleşmesinin sebebi bu türden olaylardır. Endonezya ve Malezya borsalarında yaşanan ve devam edecek olan krizlerin temel nedeni de budur.

Amerika ve Avrupa borsalarında yaşanan borsa krizlerinin temel nedeni az gelişmiş ülkelerdekinden farklıdır. Bu borsalar köklü borsalardır. Kuruluşlarının üzerinden iki asırdan daha uzun bir süre geçmiştir. Londra ve New York borsası gibi borsalarda dolaşanların sayıları binlere bazen milyonlara varmaktadır. Hisselere ve senetlere yatırılan paralar çok büyük miktarlara ulaşmaktadır. Hatta bunların değerinin, bu ülkelerdeki arazi, ticaret malları, fabrikalar ve diğer mallardan oluşan fiili varlıkların değerlerinin üstünde olduğu söylenmektedir. Borsa hareketlerine konu olan varlıkların alım-satım değerleri ne olursa olsun; bunların değerleri mal ve hizmetlerin fiili satış değerlerinden daha yukarıda seyretmektedir. Bu ise, bu piyasalarda dolaşanların sayısının ve ellerindeki sermayenin çok olduğu, aralarında şiddetli bir rekabetin bulunduğu anlamına gelmektedir. Bu durum, bir veya birkaç kişinin borsada dolaşan büyük yatırımcıların aleyhine kısa sürede büyük kârlar elde etmesini ve herhangi birisinin tek başına piyasanın tümüne veya bir kısmına hakim olmasını engellemektedir.

Buna rağmen bu piyasadaki katılımcıların birçoğu zaman zaman büyük miktarlarda servet toplayabilmekte ve topladıkları bu servetlerle tekrar piyasa girmektedirler. Hisselerin alım-satım zamanını belirlemek ve fiyatları etkileyebilmek için gerekli sözleşmeler yapmakta, üsluplar ve planlar hazırlamaktadırlar. Ancak yapılan bu işlemlerin tümü, hisselerinin dolaştığı şirketin işleriyle, mal ve hizmetlerinin satıldığı pazarlarla ve kârlarıyla doğrudan herhangi bir ilişkisi olmadan yapılmaktadır. Böylece, borsada kullanılacak planlar, üsluplar ve dahice hazırlanmış sözleşmeler, birçok üniversitede incelenmekte ve araştırılmaktadır. Ancak, anonim şirketlerin hisselerinin, devlete ait hazine bonolarının ve şirketlerin borç senetlerinin dolaştığı bu piyasaların tümü örümcek yuvası gibi dayanıksız bir yapıdadır. Çünkü bu piyasalardaki dolaşım tamamıyla "güven"e dayanmaktadır. İnsanların kolay yoldan para kazanma isteklerinin de katkısıyla fiyatlar sürekli olarak yükselmektedir. İnsanların kolay yoldan para kazanma arzuları, özellikle de batıların aç gözlülükleri belli bir sınırdan durmayacak, Güneş doğmaya devam ettikçe daha fazla kazanmak için devam edip duracaktır. Tüm bunlar, insanların yerine borsada alış-veriş yapan ve bunun karşılığında da önemli ölçülerde komisyon alan borsacıların ve aracı kurumların aradıkları şeylerdir.

Bu güveni sarsacak beklenen ve beklenmeyen bir olayın vuku bulmasıyla piyasalar sallanmaya başlar. Bunun üzerine ellerinde hisse senedi bulunanların çoğu, değeri yükselmiş olan hisseleri bir an önce ellerinden çıkarmak ve kâr elde etmek için koşuşturmaya başlarlar. Bu koşuşturmaya sonunda satışların çok olması nedeniyle bir anda fiyatlar düşer ve bu düşüş belli bir yörüngeye oturuncaya kadar devam eder. Tıpkı 1929 ekonomik buhranında ve 1987 yılında olduğu gibi bu seferki krizin de aynı şekilde devam etmesinden korkulmaktadır.

Uyanık ve şuurlu müslümanlar, batının ve kapitalist siteminin karşılaştığı bu sarsıntıya üzülmezler. Fakat Endonezya ve Malezya gibi halkı müslüman olan ülkelerin batıyı ve sistemini taklit etmelerinden dolayı karşılaştıklarına üzülürler. Batının örümcek yuvası kadar ancak dayanıklı borsalarının fitnesine kanmalarına, içerisinde dolaylı veya dolaysız olarak batılı yatırımcılara ekonomilerinin açılmasının da bulunduğu, ekonomik gelişmeye hiçbir surette katkıda bulunmayan, "açık pazar sisteminin" yani "serbest piyasa ekonomisinin" uygulanması çağrılarını kulak vermelerine üzülürler. "Dünya ekonomisine" girmelerine yani, müslümanların topraklarında batılı şirketlerin ucuz işgücü ile tüketim mallarını üretmeleri için "fabrikalar" kurmalarını kabul etmelerine üzülürler. Komünizmin yıkılmasından bu yana Amerika'nın yaptığı propagandalarla, kapitalizmin şu anda altın çağını yaşadığı ve alternatifinin olmadığı kuruntusunu insanlara aşlamakla batının kapitalist düşüncelerinin ve bu çerçevede borsanın müslümanlar tarafından kabul görmesine üzülürler.

Büyük sarsıntı, gelecekte, batıdaki büyük borsaların örümcek evi gibi kolayca yıkılabileceğinin işaretlerini vermekte, kapitalist ekonomik sistemin ayıplarını ortaya çıkarmaktadır. Parıltısı, altının parıltısı gibi gerçek olmayıp göstermeliktir, sahtedir. Kapitalist ekonomik düşünce, çıkarıcı bir düşüncedir ve insanı yerin dibine batırır. Çünkü ciddi anlamda en ufak dayanağı bile yoktur. Kapitalist toplumlar, yaşantıları, üretimleri ve tüketimleri ile her yönüyle bitmiş durumdadırlar. Maddi değerlerin dışındaki hiçbir değere önem vermezler. Nüfusun çok az bir kısmını oluşturan zenginler, sıkıntı içerisinde, yoksulluk ve sefalet içerisinde yaşayan, temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan ezici çoğunluğa hükmetmektedirler. Bu nedenle müslümanların, kapitalist düşüncelerin ve fiilen örümcek yuvasına benzeyen borsa fitnesinin etkisi altında olduklarını anlamaları için batı piyasalarında büyük boyutlu mali sarsıntının olmasını beklemelerine gerek yoktur. Tam tersine bunların gerçek yüzlerinin, bozukluğunun ve tevhid dini olan İslâm'ın borsayı haram kıldığının, caiz olmadığını açıklanması gerekmektedir.

Kapitalist ekonomideki üç temel kurum işlemedikçe batıdaki borsanın var olması, yaşaması ve gelişmesi mümkün değildir. Bunlar:

- 1- Anonim şirketler şeklinde şirketleşme imkânı.

2- Faizli banka sistemi

3- Kâğıt para sistemi

Bu üç sistem kapitalist ekonominin iki yapıya veya türe ayrılmasına katkıda bulunmuştur. Bunlar:

A- Fiili olarak mal ve hizmetlerin üretilmesinden meydana gelen fiili ekonomi.

B- Mali ekonomi. Bazıları bunu "Sanal Ekonomi" olarak da isimlendirmektedirler. Bu yapıda, çeşitli türdeki mali kâğıtların alım-satım işlemleri yapılır. Bunlar, bağlayıcılığı olan sözleşmeler, tahvillerden veya senetlerden meydana gelmektedir. Şirketin mülkiyetinde, devletin veya şirketin borç portföyündeki borç senetleri, gayri menkuller veya sahibine birtakım haklar sağlayan tedavülde olan mali kâğıtlar şeklinde olsun, bunlar; alınıp satılabilen, tek taraflı olarak tedavülde kullanılacak kanuni ve yasal belgelerdir. Tüm bunların uzaktan veya yakından gerçek ekonomi ile alakası yoktur. Netice itibarıyla Sanal Ekonomideki gelişme, ülkedeki fiili ekonomideki işlem hacminin kat kat üstüne çıkmıştır.

Anonim şirketlerin çalışma sistemine gelince: Anonim şirketler aslında, sermaye sahiplerinin ve iş adamlarının iflas etmeleri durumunda çok büyük miktardaki servetlerini işlerinde hakları olan alacaklılardan ve diğer hak sahiplerinden korumak için kurulmuştur. Anonim şirketlerin kuruluşlarındaki bir diğer amaç da tüm sermaye üzerinde egemenlik kurmaktır. Buna göre sermaye şirketlerinin en belirgin özellikleri, sorumluluklarının sınırlı olmasıdır. İflas etmeleri durumunda zararları karşılama gerekirse, hak sahiplerinin kayıpları ne miktara ulaşırsa ulaşsın hiçbir surette hisselerin karşılığını talep edemezler. Şirkette kalan mallardan başka alacak şeyleri yoktur. Batı örfünde anonim şirketlerin kuruluşları ve ilan edilmeleri kurucular tarafından değil devlet tarafından yapılır. Kuruluşları ile ilgili hisse senetlerini devlet basar. Şirkete ait hisselerin sayısı devlet tarafından belirlenir. Şirket tüzüğü devlet tarafından yayınlanır. Böylece anonim şirketler hisse sahiplerinden tamamen bağımsız olarak tüzel kişilik kazanırlar. Bu durum hak sahibinin şirket sahibine borç vermesine değil, şirkete borç vermesine izin vermektedir. Böylece şirketin sorumluluğu şirketteki hissedarların ellerinde bulunan parayla değil hisselerle sınırlı olmaktadır.

Devlet, şirketin kuruluşuna ait hisse senetlerini bastığı zaman kuruculardan oluşan geçici yönetim kurulunu kurul başkanını tespit eder. Ardından şirket, hisseleri, yani tedavül özelliği bulunan kâğıt sertifikalarla temsil edilen payları "satmaya" başlar. Bu hisseleri ellerinde bulduran kimseler sınırlı ve belli haklara sahip olurlar. Elleri bulduran hisseler göre, şirketin dağıtmayı kararlaştırdığı kârdan veya şirket işlerinin tasfiyesine karar verildiği zaman şirkete ait mallardan pay alırlar. Hisse sahiplerinin yeni yönetim kurulunun seçilmesinde yılda bir defa oy hakları vardır. Ancak bu oy kullanma hakkı hisseleri ellerinde bulduran şahıslara ait bir hak değil hisselerle ait bir haktır. Örneğin yönetim kurulunun belirlenmesi esnasında oylar hisse miktarlarına göre değerlendirilir. Şahısların sayısına bakılmaz. Eğer bir kişi hisselerin yarısından bir fazlasını elinde buldurusaydı ve geri kalan hisseleri ellerinde bulduranların sayısı yüz binleri bulsa bile, birinci şahıs tek başına yönetim kurulu üyelerini belirleme hakkına sahiptir. Geride kalan yüz binlere ait oyların hiçbir değeri yoktur.

Çoğu kere sermaye sahiplerinin herhangi bir şirket üzerinde egemenlik kurmaları için hisse sayısının yarısına sahip olmaları gerekmez. Küçük hisse sahiplerinin çoğunun ayaklarının kaydırılması ile veya şirket yönetim kurulunun seçilmesinde büyük hisse sahiplerinin birbirleri ile yardımlaşmaları ile %5'lik veya % 10'luk bir miktarla tüm hissedarların paraları ve davranışları üzerinde tahakküm kurabilmektedirler. Bu durum konuyla ilgilenen tüm insanlar tarafından hissedilmektedir. Bu vakıa karşısında, büyük hissedarların şirkette sahip oldukları mallar üzerinde tasarruf hakları kalmamakta, yalnızca tedavülde bulunan hisse senetlerini alım-satım hakları bulunmaktadır. Bu durumda, şirketin veya hissedarların iznini almaya gerek duymadan şirketin kâğıtlarının sadece borsada alınıp satılmasıyla şirkete ortak olmuş sayılmazlar.

Aynı zamanda borsa, herhangi bir kimseye haber vermeden veya izin almadan büyük hissedarların şirketteki hisselerini satarak şirket üzerinde egemenlik kurmalarına da imkân tanımaktadır. Ayrıca yönettikleri ve üzerinde egemenlik kurdukları şirketin yaptığı işlerden dolayı da herhangi bir şekilde sorumlu sayılmazlar ve kolayca sıyrılabilirler. Aynı şirketin veya bir başka şirketin daha fazla hissesini satın almak istedikleri zaman da herhangi bir şekilde izin almalarına gerek yoktur. Onları hisseleri almaya veya satmaya sevk eden faktör anlık kârlar elde etmektir. Üzerinde egemenlik kurdukları şirketin hisselerin değerleri yükseldiği zaman, tümünü veya bir kısmını satarlar. Ardından fiyatlarda düşme olduğunda ise tekrar satın alırlar. Öyleyse bunlar açısından; şirkete, diğer hissedarlara, şirketin işlerine veya çalışanlarına karşı bir vefakârlıkları söz konusu değildir. Tam tersine sermayedarların yönetim kurulu aracılığı ile herhangi bir şirket üzerinde egemenlik kurma istekleri, hisselerin yükselmesine yol açacak şekilde şirketin işlerini etkileme amacını gütmektedir.

Tüm bunlar, borsanın ve diğer mali kâğıtların fiili ekonomiden ayrılmasına neden olmaktadır. Bunun delili, borsada dolaşanların, herhangi bir şirkete ait hisse değerlerinin yükselmesinin veya düşmesinin ölçüsü gibi belli bir oranda kârı takip etmeleridir. Bu oran, şirketin bir yıllık kârından bir hisseye düşen payın, o andaki bir hissenin değerine eşit olmaktadır. Örneğin, bir hisseye düşen kâr payı iki dolar ise, borsadaki bir hissenin değeri 40 dolar olmaktadır. Her iki rakam arasındaki oran ise yirmi mislidir. Diğer bir ifade ile, hissenin değeri açısından şirketin kârı % 5'tir. Gazeteler, borsada hisseleri dolaşan tüm şirketler için bu oranları günlük olarak yayınlamaktadırlar. Bu oranlara bakıldığı zaman, aralarında çok büyük farklar olduğunu; bazı şirketlerdeki bu oran %100 olurken, bazı şirketlerde ise % 5'lere düştüğü görülür. Bu durum ise mali kâğıtların alınıp-satıldığı piyasalar ile fiili ekonomi ve şirket vakıası arasındaki ilişkilerin tamamen birbirinden kopuk olduğunu, borsanın tıpkı büyük gazinolarda oynanan kumara benzediğini göstermektedir. Yani spekülâtörler borsa üzerinde egemenlik kurmakta ve tekrarlanan bu olaylar borsanın doğal yapısından sayılmaktadır.

Anonim şirketler açısından durum budur. Faizli bankalar ise kapitalist sistemdeki belanın başıdır. Bankalar aracılığıyla, mevduat adı altında insanlardan paralar toplanmakta ve toplanan bu paralar bankanın parası sayılmaktadır. İnsanlardan alınarak bankada biriktirilen bu paralar, aralarında borsada faaliyet gösterenlerin de bulunduğu sermaye sahiplerine veya iş adamlarına ödünç olarak verilmekte bunun karşılığında da bunlardan faiz alınmaktadır. Ancak borç verme işlemi tarafsız olarak yapılan bir işlem değildir. Banka sahiplerinin, çoğunluğunu sermayedarların ve bunlara ait şirketlerin oluşturduğu kuruluşlar bankalardan ucuz fiyatla ödünç para almada öncelikleri vardır. Borçlarını geri ödemelerinde risk olmadığı gerekçesi ile bunların ardından diğer sermaye sahipleri ve iş adamlarına öncelik tanınır. En son sırada ise daha küçük çaplı iş adamlarına, tüketicilere ve tüm insanlara yer verilir. Borç para vermede bu ayırımın en önemli delili, farklı gruptan kişilere uygulanan faiz oranları arasındaki farklılıktır. Bu oran şu anda Amerika'da sermayedarlara ve büyük şirketlere % 5,8 olarak uygulanmakta iken, kredi ile araba satın alanlara ise % 20 olarak uygulanmaktadır. Özetle faiz sistemi, yapısından dolayı paranın çok az bir grubun elinde dolaşmasına yol açmaktadır.

Bankaların borsalardaki rolü, fiili ekonomide üstlendiği rolden daha tehlikelidir. Zira hisse senedi alıp satan kimseler, kredi kullanarak imkânlarının kat kat üstünde alım yapmaktadırlar. Örneğin, borsada 100 dolar değerindeki bir hisse olduğunu ve müşterinin öz sermayesi ile bunun ancak 5 dolarlık kısmını alabileceken bankadan veya bankerlerden borç alarak 95 dolarlık kısmını da alabilmektedir. Bu durumda borsada faaliyet gösteren bir kimse, öz sermayesi ile satın alabileceği fiyatın yirmi misli bir hisseyi satın almış olmaktadır. Bankalar ise bu kadar yüksek miktarda borcu ancak büyük sermaye sahibi kimselere verirler. Yani banka sistemi nedeniyle bu kimselerin borsadaki güçleri kat kat artmakta buna bağlı olarak da borsayı etkileme, fiyatları yükseltme veya ucuzlatma yönünde piyasayı hareketlendirme imkânları da güçlü olmakta, diğer mudilerin ve borsada işlem yapanların aleyhine servetlerini artırmaktadırlar.

Satın alınan hisselerin büyük bir kısmının krediyle desteklendiğine ve bunun da çok büyük miktarlarda olduğuna göre, hisse değerlerindeki bir ucuzlama çok daha fazla miktarlarda ucuzluğa yol açacaktır. Örneğin banka, borsada işlem yapanlardan birine satın almak istediği hisselerin % 90'ı kadar kredi açmaya muvafakat ettiğini ve ilgili şahsın da bir milyon dolarlık hisse satın aldığını varsayalım. Bu durumda bankaya 900 bin dolar borçlanmış olmaktadır. Ardından hisse değerlerinin % 20 oranında düştüğünü ve hisselerin değerinin 800 bin dolara indiğini varsayalım. İlgili şahsa banka tarafından satın alacağı hisselerin % 90'ı kadar kredi açıldığı için ilk etapta bankaya 180 bin dolar geri ödemesi gerekmektedir. Eğer bankaya ödemesi için yanında para varsa elindeki hisseleri satmak zorunda kalmadan borcunu öder. Ancak yanında para yoksa banka borcunu ödeyebilmek için hemen elindeki hisselerin bir kısmını satmak mecburiyetinde kalacaktır. Bu durum, elindeki hisseleri piyasa değerinden daha ucuza satışa sunmasını gerektirecektir. Eğer bu piyasadaki işlemcilerin bir çoğu aynı durumda ise değeri düşmüş olan hisselerin değeri daha da düşecek belki de piyasada sarsıntıya yol açacaktır.

Buna göre faizli banka sistemi borsada, tedavül ve fiyat şişkinliği ile daralma arasında intikallere neden olmaktadır. Herhangi bir şirkete ait hisselerin borsada yükselmesi halinde borsacılar kredi türünden çok büyük miktarlarda paralar akıtmakta ve böylece ellerinde fiili paranın kat kat üstünde paranın dolaşmasına yol açmaktadır. Bu kimselerin normal güçlerinin çok üstünde alım yapmaya başlamalarıyla fiyatlar daha da yükselmektedir. Bazen de hisse değerinin düştüğü söylentisi ve yasal bir iflas gibi herhangi bir nedenden dolayı belli bir hisselerin değeri düşmektedir. Neticede göz açıp kapayıncaya kadar bir sürede durum önemli ölçüde değişmektedir. Bu durumda ise banka, hisse değerlerinin daha düşmesi ve vereceği kredilerin ipoteği altında kalması için kredi vermede kısıntı yapmaktadır. Dolayısıyla borsacılar ellerindeki hisselerin tümünü veya bir kısmını satmak zorunda kalırlar. Bu da fiyatların daha hızlı bir şekilde düşmesine, hisse senetlerinin değerlerinin düşmesi ise bankaları, açtıkları kredi miktarlarını daraltmalarına neden olmaktadır.

Bankalar bu kadar parayı nereden buluyorlar? Kredileri kısıtıkları zaman ise bu paralar nereye gidiyor? Başlangıçta bu para mudilerden temin edilmektedir. Faizli banka sistemindeki bankalar, insanların genelinin ellerindeki paraların büyük bir kısmını bankada saklamak istemeleri esasına göre hareket ederler. Herhangi bir bankadaki bir müşteriye ait hesabın büyük bir kısmı çekilse dahi çekilen bu para aynı bankada bir başka hesaba veya başka bankadaki bir hesaba intikal eder. Dolayısıyla paraların büyük bir kısmı her halükârda banka sistemi içerisinde kalır. Bankaların borç olarak verdikleri paralar, kendi ceplerinden çıkan aynî bir para değildir. Bu para bir başka hesaptaki paradan verilmektedir. Bu durumda bunlar borçlanan kimse için iki hesap açmaktadır. Birincisi borç alan kimseye ait kredi hesabı. Diğeri ise kredi kullanmak isteyen kimsenin dilediğinde parasını çekmesi için adına açılan mevduat hesabı. Mudilerin ve kredi kullananların büyük bir kısmı aynı anda hesaplarını kapatmak için bankaya giderlerse, paralarını tahsil edemezler. Çünkü bu mevduatların büyük bir kısmı ya kredi olarak verilmiştir ya da diğer bankalardadır. Dolayısıyla aynı anda tahsil edilmesi mümkün değildir. Böyle bir oluşumda büyük bir ihtimalle banka kapanır ve tasfiye edilir.

Faizli banka sistemi mevduat sahiplerinin bankalara olan "güveni" üzere kuruludur yani diledikleri zaman mevduatlarının tümünü çekebilecekleri güvene dayalıdır. Halbuki bu durum, tamamen aldatmaca olup banka gerçeğine aykırıdır. Bunun böyle olmadığını birçok örneği hem batıda hem de diğer bölgelerde defalarca yaşanmış, mevduat sahipleri paralarını almamışlar ve çok büyük miktarda zarar etmişlerdir. Bu nedenle bankalar kapanmış ve iflas bayrağı çekmişlerdir. Bu durumu önlemek için batı, kâğıt para sistemini icad etmiş ve bunun yönetimini de ülke genelindeki tüm bankalar adına merkez bankalarına vermiştir. Tüm bunlar banka sisteminin ayıplarını örtmek için yapılmıştır. Bunlar aldatmaca ve tuzak üzere kuruludur. Bünyesindeki aşırılıkları önlemeyi ve insanların kapitalist sisteme güvenmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Kâğıt para sistemi, ülkede tedavülde kullanılmak üzere merkez Bankasına kâğıt para basma hakkı tanımaktadır. Bu paraların değeri paranın (kâğıdın) kendisinden değildir. Hakların ödenmesinde bu kâğıt paraların kullanılması zorunludur. Herhangi bir kimse alacağının ödenmesinde bu parayı kabul etmeyecek olursa, kanun onu kabule zorlar. Aksi takdirde hakkı kaybolur. Bunun anlamı şudur: Merkez bankası devletin politikasını uygulamak için gerekli gördüğü mali işlemleri yapar. Örneğin devlet hazinesinde vergi ve diğer gelir kalemlerine ait herhangi bir para kalmazsa "borç" almak üzere merkez bankasına müracaat edilir. Yani hazinenin üzerine borç kaydedilerek devlet harcamalarında kullanılmak üzere merkez bankasında hesap açılır. Bu da yeni bir tür para sayılır. Eğer merkez bankası ülkede borçlanma için paraya ihtiyaç olduğunu görürse hazineye veya şirketlere ait borç senetlerini satın alır. Değerlerini ise satıcılara ait hesaplara veya ticari bankaların hesabına kaydeder. Böylece bu da yeni bir tür para sayılır

1987 yılında New York'taki hisse senetlerinin değeri bir günde % 22 oranında düştüğünde Amerikan merkez bankası krizdeki bankadan ve piyasadan milyarlarca dolarlık borç senetlerini satın almak üzere hemen büyük miktarlarda para basmıştır. Böylece bankaların ellerinin altında borçların ve borsa spekülâtorlerinin baskılarını hafifletebilecek miktarda para sağlandı. Bir anlık için bile olsa faizli banka sisteminin ayıbının örtülmesiyle banka iflastan kurtuldu. Zira, New York'un en büyük bankası olan City Bank'ın kapanacağı yönündeki söylentiler ortalığı kaplamıştı.

Karşılıksız para basımı, veya bunun bankalarda devlete ve insanlara ait hesaplara bağlanmasının faturasını farkında olmadan tüm insanlar yüklenmektedirler. Bir diğer ifade ile merkez bankasının kuruluş amacı piyasada dolaşan para miktarını artırmaktır. Yani paranın değerini düşürmektir. Bu nedenle bu sistemin ayıplarından birisi de temel tüketim maddeleri fiyatlarının sürekli olarak yükselmesidir. Enflasyon olarak isimlendirilen bu fiyat yükselişleri, insanların ellerindeki paranın, ücretlerinin ve aylık maaşların reel/gerçek değerindeki düşüşten kaynaklanmaktadır. Ancak bu sistemdeki ayıbın temeli "güven oyunu" üzerine kuruludur. Yani kâğıt paranın, "değeri" olduğu aldatmacasına dayanmaktadır. Oysa kâğıt paranın zati (kendinden kaynaklanan) bir değeri yoktur. Kanun zoruyla para olarak kabul edilmekte, yargı önünde borçlar ve haklar ödenmektedir. Bu durum güçsüz ülkelerdeki, siyasi durumu çok kolay bir şekilde sarsılmasına neden olmaktadır. Çünkü bu ülkelerdeki kâğıt paranın alım gücü çok zayıftır. Yeniden "güven oyununa" başlamak, paranın değerini düşürerek insanları tekrar kandırmayı başarmak ümidiyle yöneticiler, sık sık diğer dövizler karşısında paranın değerini düşürme ihtiyacını duyarlar

Batıdaki ve batıya tabi olan, batıyı taklit eden tüm ülkelerdeki "Borsa"nın gerçeği budur. Bu yapı, borsada dolaşanlara büyük, hızlı ve kolay kârlar sağlamaktadır. Bu yönüyle borsa, gazinolarda oynanan kumara çok fazla yakındır. Sarsılması ve yıkılması çok kolay olan bir örümcek ağı gibidir. Kapitalistlerin maddi değerler üzerinde yaptıkları kavgaların göstergesidir. Eğer kapitalist sistemin bünyesinde; sermaye şirketleri, faizli banka sistemi ve kâğıt para bulunmasaydı bu sanal piyasalar oluşmaz ve yaşayamazdı .

Batıda ve batıyı taklit eden her ülkedeki borsa sisteminin vakıası budur. Borsa hakkındaki şer'î hüküm ise şöyledir:

Sermaye şirketleri, anonim şirkete ayırıcı bir özellik kazandırmaktadır. Zira Anonim şirketler, sermaye sahiplerinin ve iş adamlarının iflas etmeleri ve zararları karşılamaları durumunda çok büyük miktardaki servetlerini işlerinde hakları olan alacaklılardan ve diğer hak sahiplerinden korumak için kurulmuştur. Hisse sahiplerinin ve hak sahiplerinin kayıpları ne kadar büyük olursa olsun hiçbir şey talep edemezler. Hisse sahiplerinin şirkette kalan mallardan başka alacakları bir şey yoktur.

Bu sistem İslâm hükümleriyle tamamen çelişmektedir. Şer'î hükme göre hak sahiplerinin hakkı noksansız bir şekilde ödenmelidir. Herhangi bir şekilde kesinti yapılması caiz değildir. Buhari Ebu Hüreyre'den Nebi (ﷺ)'in şöyle söylediğini rivayet etmektedir:

"Kim ödemek arzusu ile insanların malını alır ise, Allah da (onun borcunu) onun yerine eda eder. Kim de geri ödememek niyetiyle insanların malını alırsa Allah da onu telef eder."¹ Ahmed bin Hanbel'in Ebu Hüreyre yoluyla rivayet ettiği hadis ise şöyledir:

"Şüphesiz kıyamet günü herkesin hakkı sahibine ödenecektir. Hatta boynuzsuz koyun boynuzlu koyundan hakkını alacaktır."² Rasulullah (ﷺ) herkesin hakkının dünya hayatında verilmesinin farziyeti üzerinde ısrarla durmaktadır. Kim bu dünyada ödemesi gereken bir borcu ödemezse onu kıyamet günü ödeyecektir. Bu ise insanların hakkını yiyen kimseler için bir azap va'didir. Çünkü Allah'ın Rasülü, borcunu ödeyebilecek güçte olan bir zengin borcunu ödemeyi geciktirmesini zulüm saymaktadır. Ebu Hüreyre'den: Rasulullah (ﷺ) şöyle dedi: **"Borcunu ödeyebilecek güçte olan bir zengin borcunu geciktirmesi zulümdür."**³ Ödemeyi geciktirmek zulüm olduğuna göre, hakkın yenmesi ve ödenmemesi nasıl olur? Elbette ki çok daha büyük bir zulüm sayılır ve en şiddetli cezayı gerektirir. Rasulullah (ﷺ), insanların en hayırlısının hak sahibine borcunu en güzel bir şekilde ödeyen kimse olduğunu haber vermektedir: **"En hayırlınız borcunu en güzel bir şekilde ödeyeninizdir."**⁴

Bu nedenle, hak sahiplerine ve alacaklılara anonim şirketteki haklarının zarardan sonra kalan miktara göre ödenmesi şer'an haramdır. Hissedarların haklarından herhangi bir şekilde kesintiye gidilmeden alacaklarının tamamen ödenmesi gereklidir.

Bu açıklama sermaye şirketlerinin anonim şirkete sınırlı bir sorumluluk tanınması açısından yapılan açıklama idi.

Şirketler açısından da anonim şirketler, İslâm'daki şirketlerle ilgili hükümlere aykırıdır. Kapitalistlere göre anonim şirketlerin tanımı şöyledir: "Belli bir sözleşme gereğince mali bir projeyi gerçekleştirmek amacıyla beş veya daha fazla kişinin sermaye koyarak bu işten elde edilecek kâr veya zararı paylaşmak üzere yaptıkları sözleşmeye denir." Kapitalistlerin tarifleri ve anonim şirketlerin kuruluş şekilleri, şer'î hükümler açısından iki kişi arasında yapılan bir sözleşme sayılmamaktadır. Çünkü şer'î bir akitte iki taraf arasında "icab" ve "kabul" olması lazımdır. Yani sözleşmede mutlak surette iki taraf bulunmalıdır. Bunlardan birisinin: "ben sana ortak oldum" demesi gibi sözleşme için arzda bulunarak "icab" şartını yerine getirmesi, ikinci tarafın da: "kabul ettim" veya "razı oldum" demesi gibi "kabul" ifade eden bir lafızla cevap vermesi ile iki taraf arasında bir sözleşme gerçekleşir. Sözleşmede her iki taraf bulunmazsa veya "icab" ve "kabul" sözlerinden birisi söylenmezse sözleşme yapılmış sayılmaz ve şer'an "akit" olarak da isimlendirilmez.

Anonim şirket ortaklığı ise yalnızca, şirkete ait hisselerin doğrudan doğruya şirketten veya daha önce şirketten alan birisinden satın almak yoluyla gerçekleşir. Ortak olan kimsenin, ne şirketle ne de diğer ortaklardan herhangi birisiyle görüşmesi veya anlaşması söz konusu değildir. Başlangıçta anonim şirketi kuran, şirkete ortaklardan bağımsız tüzel kişilik kazandıran, kuruluş maddelerini düzenleyen devlettir. Şirket "kurucuları" arasında ise, şirket kuruluşu için devlete muayyen bir istekte bulunmaları dışında herhangi bir ittifak yoktur. Şirkete ait kuruluşu ticaret sicil gazetesinde yayımlandığı zaman şirket kurulmuş sayılır ve şirket, tasarruf hakkına sahip olur. Ardından şirket hisseleri kuruculara veya diğer insanlara satılır.

Bu durumda aralarında sözleşmenin yapılacağı iki taraf söz konusu değildir. "icab" ve "kabul" yoktur. Her hissedar satın aldığı hisselerle şirketin ortağı olur. Dolayısıyla anonim şirkette

¹ Buhari, İstikraz: 2

² Ahmed b. Hanbel

³ Buhari, İstikraz: 12

⁴ Buhari

iki kişi arasında ittifak yoktur. Yalnızca münferit olarak şirketin ortağı olma yönünde bir kişinin iradesi vardır. Tek taraflı irade beyanı ve yalnızca şirket hisselerini satın alması ile şirkete ortak olur. Batılı hukukçular, tek taraflı olsa da bunu bağlayıcı bir sözleşme olarak yorumlamaktadırlar. Onlara göre bu davranış münferit bir irade ile bir şahsın yaptığı bir işi, bir başka şahıs veya toplulukla bağlamaktadır. Diğer şahsın veya topluluğun buna muvafakat etmelerine veya etmemelerine bakılmaz. Bu yapıya göre anonim şirket sözleşmesi, şer'an batıldır. Çünkü şer'î bir akit, üzerinde akit yapılan iş üzerinde akit taraflarından birinden icab, diğerinden de kabulün çıktığı bir akittir. Anonim şirkette bu durum söz konusu değildir.

Anonim şirkete ait bu vakıa, İslâm'daki şirket vakiasına muhaliftir. Çünkü İslâm'da şirket: "kâr amacıyla mali bir işi yerine getirmek üzere iki kişi veya daha fazla kişi arasında yapılan akittir." Bu akdin, iki veya daha fazla kişi arasında yapılması gereklidir. Tek taraflı bir irade beyanı şeklinde olması doğru değildir. En az iki veya daha fazla kişi tarafından muvafakat edilmesi şarttır. Sözleşme, kâr maksadıyla bir işin yapılması üzerinde gerçekleşmelidir. Sadece paranın ödenmesi ile yetinilmesi doğru değildir. Sadece ortaklığın hedeflenmesi de yeterli değildir. Şirket sözleşmesinde parasal bir işin yerine getirilmeye çalışılması esastır. Böyle bir amacın yerine getirilmesi ise ya sözleşmeye katılanların tümünün, birisinin veya bir kısmının bedenen katılımı diğerlerinin de paralarıyla katılmasıyla gerçekleşebilir. İşin sözleşme taraftarlarının tümü veya bir kısmı tarafından yapılması kaçınılmazdır. Bu durum ise şirkete en azından bir kişinin bedenen katılmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla İslâmi şirket türlerinin tümünde ortaklardan birinin bedenen katılması şarttır. Beden ortaklığı, şirket sözleşmesinin temel unsurlarından biridir. Beden bulunduğu zaman şirket sözleşmesi akdedilir. Şirkette beden olmadığı zaman ise şirket sözleşmesi akdedilmiş olmaz.

İşte bu şartlar bulunmadığı için anonim şirkette şer'î açıdan sözleşme yapılmış sayılmaz. Çünkü anonim şirketin ortakları şahıslar değil, sermayedir. Beden (kişi) ortaklığı yoktur. Şirket sözleşmesinin geçerli olabilmesi için ise beden ortaklığı temel şarttır. Anonim şirkette ise ortaklar, bedenlerini ortaya koymadan yalnızca paraları ile ortak olmaktadır. Fiili olarak beden ortaklığı bulunmadan şirketin işleri yürütülür. Şer'î açıdan ise yalnızca sermaye ortağı şirkette tasarruf hakkına sahip olamaz. Mutlak surette ortak gibi çalışamaz. Şirkette ve işte tasarruf sadece beden ortaklığı ile sınırlıdır. Anonim şirketin ortakları ise şirkete yalnızca sermaye ortağıdır şahıs olarak ortaklıkları yoktur. Kim daha fazla hisseye sahip ise onun daha çok ay hakkı vardır. Hissesi az olanların oy hakları da azdır

Batı geleneğine göre anonim şirketlerin "tüzel kişiliği" vardır ve tasarruf hakkı da tüzel kişiliğe sahip şirkete aittir. Şer'î açıdan ise tasarruflar, tasarruf ehliyetine sahip şahıslar (insanlar) tarafından kullandığı zaman geçerli olur. Bu şekilde kullanılmayan tüm tasarruflar şer'î açıdan batıdır. Tasarruf hakkının tüzel bir kişiliğe isnadı caiz değildir. İnsanlardan tasarruf ehliyetine sahip birisi tarafından kullanılması mutlaka gereklidir. Bu yönüyle de anonim şirketler şer'an batıldır.

Şer'î açıdan anonim şirketlerin durumu budur. Şirkete ait hisse senetleri ise paylarla temsil edilen, satın alınırken veya satılırken değeri belli olan mali kâğıtlardır. Kuruluşunda şirketin sermayesini temsil etmezler. Hisse, şirketin varlığından ayrılması mümkün olmayan bir parçadır. Sermayeden bir parça değildir. Hisse değerleri aynı değildir. Şirketin kârına göre sürekli olarak değişir. Her zaman aynı değerde kalmayıp sürekli olarak değişiklik gösterir.

Bu tür şirketlere ait hisse senetleri ve bonolar ile alım satım yapmanın hükmü, haramdır. Çünkü bunlar şer'an batıl olan anonim şirkete ait hisselerdir. Bunlar, batıl bir akitte ve batıl bir işlemde elde edilen kârla, helal sermayenin karışımından oluşan meblağları içeren senetlerdir. Senetlerin her birinin batıl şirketin varlıklarından oluşan bir hisse değeri vardır. Helal ve haramla karışık olan bu varlıklar şeriatın yasakladığı batıl bir işlem ile meydana gelen haram bir maldır. Dolayısıyla alım-satımı ve bunlarla işlem yapılması haramdır. Banka hisseleri ve benzerleri gibi paranın faizle çoğaltıldığı bonoların durumu da aynıdır. Zira bunların içerisinde haram para vardır. Bu nedenle alınması ve satılması haramdır. Çünkü içerisinde haram para olan her mal haramdır.

Anonim şirketlerin, çalışma sisteminin ve hisselerinin durumu budur. Kapitalist sistemde ve her yerde belaların başı olan faiz mutlak surette haramdır. Faizle elde edilen mal haramdır. Hiçbir kimsenin böyle bir malı mülk edinme hakkı yoktur. Sahibi biliniyorsa geri verilir. Faizin iğrençliğini, tiksindiriciliğini bildirmek üzere yüce Allah faiz yiyenleri şeytan çarpmış kimseler olarak vasıflandırmaktadır. Ayette şöyle buyurmaktadır. *الذين يأكلون الربا لا يقومون إلا كما يقوم الذي يتخبطه الشيطان من المس ذلك بأنهم قالوا إنما البيع مثل الربا وأحل الله البيع وحرم الربا فمن جاءه موعظة من ربه فانتهى فله ما سلف وأمره إلى الله ومن عاد فأولئك أصحاب النار هم فيها خالدون* "Faiz yiyen kimseler, şeytanın çarptığı kimselerin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların zaten faiz de alış-veriş gibidir demelerindedir. Oysa Allah, alış veriş helal faizi de haram kılmıştır. Kime Rabbından bir öğüt gelir de faizcilikten geri durursa geçmişi kendisinedir. Onun işi Allah'a aittir. Kim, faizciliğe geri dönerse onlar cehennemlidir. Onlar orada ebedi kalıcıdır." ¹ Faizin haramlığını çok şiddetli olmasından dolayı Allah, faiz yiyene savaş ilan etmiş ve şöyle demiştir: *يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله وذروا ما بقي من الربا إن كنتم مؤمنين . فإن لم تفعلوا فآذنتوا بحرب من الله ورسوله وإن تبتم فلكم رءوس أموالكم لا تظلمون ولا تظلمون* "Ey iman edenler! Allah'tan sakının, inanmışsanız faizden kalanı bırakın. Eğer böyle yapmazsanız, bunun Allah'a ve Rasülüne karşı açılmış bir savaş olduğunu bilin. Eğer tevbe ederseniz sermayeniz sizindir. Böylece haksızlık etmemiş ve haksızlığa da uğramamış olursunuz." ²

Kâğıt paraya gelince: Paranın tarifi şöyledir. Para, ister maden olsun ister maden dışında bir şeyden olsun mal ve hizmetlerin değerini belirlemek için insanların terim olarak kullandıkları şeye denir. Tüm mal ve hizmetlerin değeri para ile ölçülür.

Maden sistemi çok eski çağlardan İslâm'ın gelişine kadar kullanılmıştır. İslâm geldikten sonra ise Rasulullah (ﷺ) dinarların ve dirhemlerin kullanılmasını yani maden sistemini kabul etti. Mal ve hizmetlerin değerlerinin ölçülmesinde, fiyatlandırılmasında altın ve gümüşü tek değer ölçüsü haline getirdi.

Birinci dünya savaşının hemen öncesinde altın ve gümüşle yapılan işlemlerin durdurulmasına kadar dünyada altın ve gümüş para olarak kullanılmaktaydı. Birinci dünya savaşından sonra kısmen altın ve gümüş tekrar kullanılmaya başlandıysa da bu kullanımda çeşitli nedenlerden dolayı daralmalar başladı. 15/7/1971 yılında doların sabit bir değerden altın karşılığının olmasını öngören Bretton Woods sisteminin ilga edilmesiyle ise tamamen kaldırılmıştır. Böylece kâğıt paralar, hiçbir surette altın veya gümüş karşılığı olmadan veya bunların yerine kullanılmadan, kendinden bir değeri de olmadan mecburen kullanılan para haline geldi. Değerini, dolaşıma çıkmasını öngören kanundan almaktadır. Sömürgeci ülkeler bunu sömürge aracı olarak kullanmaya, kendi çıkarları için dünya para sistemi ile oynamaya başladılar. Parasal krizler, ekonomik problemler çıkarttılar. Kâğıt para basımını artırarak büyük boyutlu para enflasyonu oluşturdular. Para enflasyonu ise paranın alım gücünün zayıflamasına yol açtı. İşte şu anda mali piyasalarda görülen sarsıntının nedenlerinden birisi de budur.

Batıda ve dünyanın diğer bölgelerinde yaşanan bu sarsıntılar hem kapitalist ekonominin hem de kâğıt para sisteminin bozukluğunu göstermektedir. Aynı zamanda Tüm bunlar var olan bu sistemler devam ettikçe, kapitalist sistemin fesatından ve mali piyasalardaki sarsıntılardan kurtulmanın mümkün olmayacağını da göstergesidir.

Dünyanın, kapitalist sistemin, sermaye şirketlerinin, faizli banka ve kâğıt para sisteminin fesatından kurtulmasının tek yolu; kapitalist sistemin ve sermaye şirketlerinin tamamen ilga edilmesi veya sermaye şirketlerinin İslâmi şirketlere, kâğıt para sisteminin de ilga edilerek altın-gümüş sistemine dönüştürülmesidir.

¹ Bakara- 275

² Bakara- 278-279

Böylece para sisteminden kaynaklanan enflasyon, faizli bankalar ve borçlanmalar, mali piyasalarda sarsıntıların ortaya çıkmasında etkili olan ortaklıklar sona ereceği gibi faizli bankalara da gerek kalmaz. Böylece dünyada ekonomi istikrara kavuşur. Parasal krizler ve mali piyasaların oluşması bahanesi sona erer. Buna bağlı olarak da ekonomik kriz son bulur.

Salat ve selâm efendimiz Muhammed'e, onun ehli beytine, ashabına ve kıyamete kadar ihsanla ona tabi olan herkese olsun.

16/11/1997